

EDINOST

Izjava vsak dan, udi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopis naj se pošilja uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik: Stefan Godina. — Lastnik konsorcijske lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3.—, pol leta L 18.— in celo leto L 35.—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1.—. Oglase sprejema inšerati oddelček Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inšerati oddelček se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

Politično društvo „Edinost“

Odbor vabi na

redni letni občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo, 3. avgusta 1919, ob 10 dopoldne

v veliki dvorani Narodnega doma v Trstu

z naslednjim dnevnim redom:

1. Odborovo poročilo in položaj računa.
2. Volitev novega odbora.
3. Slučajnosti.

ODBOR.

Mirovna konferenca.

Prilid novega ameriškega delegata v Pariz.

PARIZ, 29. Malo nerazpoloženje je prisililo Tiltona, da je moral v posteljo. Zastopal ga je nekdo drugi. Vrhovni svet. Slednja Wilsonova zveza ameriški državni podniznik za zunanje zadeve Frank Polk, ki je danes prišel v Pariz in tako prevzel svoje mesto kot načelnik delegacije Združenih držav. V ameriških krogih se pripisujejo njegovemu prihodu velika važnost, v kolikor se smatra, da je prinesel s seboj zadnja Wilsonova vodila. Polk je zelo zvest Wilsonovemu sodništvu. Wilson ga je tudi izbral za zastopa čim najvernejše njegove namene.

Znano je namreč, kako so ameriški delegati grmankovali v zadnjem času merodajna navodila, ker je moral vedno vpraševati Wilsona za nasvet, a brezjavne zveze niso vedno prav točno poslovali. Med drugimi važnimi vprašanji, ki jih sedaj vrhovni medzavezniški svet rešuje, je tudi vprašanje priključitve Tracije, ki jo zahtevajo Orki in Bolgari. Drugo važno vprašanje je tudi stališče Združenih držav glede mandata v Carigradu in Armeniji, pri čemer so prizadeji angleški, francoski in italijanski interesi.

V ameriških krogih v Parizu in v bolj in formalnih konferencah krogih vlada mnenje, da bo Amerika odklonila vsak mandat na vzhodnem delu Snodenzkega morja. To prepričanje je postalo še trdnješe po prihodu novega ameriškega delegata, zato se smatra, da bo konferenca kmalu začela proučevati končno obliko turške države.

Smatra se, da se v Carigradu ustanovi medzavezniška vladavina, a v Mali Aziji da se porazdeli mandati prizadetim državam.

Avstrijska delegacija dosegla podaljšanje roka za sedem dni.

PARIZ, 29. Vrhovni medzavezniški svet je dovolil avstrijski delegaciji sedemdnevno podaljšanje roka za izročitev pripomb k mirovni pogodbi. Tako bi bil podpis miru s Avstrijo odložen na sedem dni. Smatra se pa, da se pride do podpisa pred polovico avgusta.

Grške zahteve v Traciji.

PARIZ, 29. Vrhovni zavezniški svet se je v popoldanski seji bavil skoraj samo z Venizelosom. Ta predlagal naj bi se nova grška meja z Bolgarsko začrtala od vrha Kušlarja ali Kušlarja Daga ob reki Ardi do izliva v Marico, a nato ob stari turško-bolgarski meji iz leta 1913. Dovolil bi eventualno Bolgarski majhno popravilo meje severovzhodno od Kikilisa. Svoje zahteve upravičeno Venizelos s tem, češ, Bolgarski ni treba izhoda na Egejsko morje, ker je itak kontinentalna država. Bolgarska da bi mogla ustanoviti na Egejskem morju baze za podvodno vojno. Z druge strani, da se je Bolgarska borila proti ententi in da je počenjala grozodejstvo v Traciji. Zato da se mora komarovati. Vrhovni svet je odločil razpravo o teh zahtevah na jutri. — Italijansko-grški sporazum je baje že gotova stvar. Zdi se, da je Italija toliko popustila, da bodo zadovoljeni tudi najtežje zadovoljivi grški krogi.

Ciper odstopljen Grški?

PARIZ, 29. Iz Aten poročajo: »Eleuteros Types« piše, da je general Alamy izjavil diplomatski grški kairski agenciji, da Anglija odstopi Ciper Grški. Oblast preide v grške roke prihodnji terek.

IZ FRANCIE.

Vprašanje leve obali reke Rena pred parlamentarno komisijo.

PARIZ, 30. Komisija poslanske zbornice, ki proučuje mirovno pogodbo, je zasliala Clemenceaujeve in Tardieujeve predloge o vprašanju leve obali reke Rena. Clemenceau je izjavil med drugim, da mirovni pogoji zagotavljajo Franciji sigurnost, ker ji dovoljujejo, da čaka prednost. Odgovoril je tudi na namigovanja na morebitno hitro nemško koncentracijo na levi obali reke.

tracijo in na daljavo angleške in ameriške vojske pomoči, češ, da je nemogoče, da se nemška vojska, znižana na 100 tisoč mož, dvigne na nekaj milijonov mož, ne da bi vzbudila pozornost Francije in sveta.

IZ ANGLIJE.

Angleško posredovanje v Rusiji.

LONDON, 29. Dolnja zbornica. Churchill je v svojem govoru o Rusiji spomnil, da je radi vojne z Nemčijo postala potrebna zasedba Anglijskega in Murmanije. Kabinet je, je rekel Churchill, sklenil v prvih dneh minulega meseca, da izprazni severno Rusijo, upoštevajoč seveda obvezo napram Rusom v tem kraju. Danes, je položaj neizpremenjen; na vsak način, bi mi poslali češče, če bi jih voditelji, ki imajo popolnoma prosto roko, zahtevali, da o njem izpraviznate.

Govoril je nato o vojaškem položaju v Rusiji, kjer se Kolčakova vojska umika, a Denikin trahovito prodira. Vprašanje je, ali bodo Denikinove operacije olajšale pritisk proti Kolčaku, in če bi leta, ko se enkrat ustavi, mogel začeti prodiranje v Denikinovi smeri. Čast in interes nas obvezujeta, da podpiramo Denikina in Kolčaka, ker ta dva vežeta dve tretjini boljševiške vojske nase, a tretja tretjina leta napada majhne države, ki naj bi bile klin med Nemčijo in Rusijo. Leta države bi bile uničene, če bi dve tretjini boljševiške vojske se bili vezani na Denikina in admirala Kolčaka. Da nismo podpirali Denikina in Kolčaka, bi bili prisiljeni, da porabimo večjo moč, da o nemogočimo uničenje malih držav in zagotovimo ravnostanje v srednji Evropi. Oba protiboljševiška voditelja sta nam obljubila, da vzpostavita v Rusiji demokratično vladavino. Mi pa puščamo, naj Rusija uredi svoja notranja vprašanja sama. Vsek zaveznik ima v Rusiji svoj delokrog. Romunska ima več čet na zapadni fronti proti boljševikom, nego jih ima sedaj Anglija na raznih bojiščih. Japonci imajo najmočnejšo zavezniško vojsko v Sibiriji, ob prekosibirski železnici, kjer imajo tudi Amerikanci svoje čete. Velika Britanija izpraviznjuje severno Rusijo, umika dva bataljona iz Sibirije in izpraviznjuje Kavkaz. Za nekaj mesecev ne bo imela takorekoč, v Rusiji nobenega vojaška več.

IZ NEMCIJE.

Seja narodne skupščine. — Krivci nemškega poraza.

CURIH, 30. Iz Weimarske poročajo: Minister notranjih stvari, David, je izjavil v narodni skupščini, da se priobčijo listine glede premirja v prihodnji seji. Gothein je ugotovil, da ima zadnji kronanec veliko odgovornosti za nesrečo, ki so zadele Nemčijo; rekel je, da je ta kronanec zakrivil, da so odnošaji z inozemstvom prišli v nevarnost.

Müller je izjavil, da je nuncijevo pismo prišlo v Berlin dne 5. septembra, in da je bil v pismu tudi neki predlog angleške vlade. Leta je naglašala, da je nemogoče priti do stalnega miru, dokler ne pojasnijo osrednje države svoje stališče glede belgijske neodvisnosti. Govornik je pripomnil, da izhaja iz vsega, da je bilo belgijsko vprašanje, od katerega je bil odvisen mir. Vzporeden korak je naredil cesarski urad za zunanje stvari potom nekega nevtalnega diplomata, da se pride v stik z Anglijo. Pismo da je prišlo potem, ko je ta korak že bil narejen in sicer potom španskega diplomata, ki se je za to pobrjal. Angleški poslanik je odgovoril, da mu ni znano, kakšno stališče bo zavzela njegova vlada. Pogoj je bil ta, da se najprej poznajo nemške zahteve. Toda nemška taktika je bila samo, da se spoznajo zavezniški pogoji; zavezniki so pa, prepričani o ameriški pomoči, zahtevali, naj se točno pojasnijo vojni nameni. Müller je ugotovil tri stvari: prvič, da ni Michaelis ničesar o notni sporočil voditeljem strank; drugič, da je bila objavljena voditeljem strank točna izjava glede belgijske usode; tretjič, da je Michaelisova izjava bila vse drugo, samo ne točna izjava.

Govornik je nato govoril o umoru francoskega podčastnika v Berlinu in je protestiral proti zahtevani odškodnini enega milijona. V govoru o vojnem vodstvu je izjavil, da sta bila Ludendorff in Tiritz dva največja pohujševalca nemškega naroda.

Ministrski predsednik je dokazoval, da je zločinska politika vladajočih krogov odgovorna za vojne posledice. Naglašal je, da so bili Angleži pripravljeni na sporazum, če bi bila Nemčija pojasnila svoje vojne namene; toda nemška vlada je vedno odklanjala odgovor in se mu je izogibala.

Bauer je pripomnil, da bi nobena nevtralna država v očigled vedno večjemu amerškemu sodelovanju ne bila priobčila tako nezadost-

nega političnega predloga glede Belgije. Tedaj je bila, je nadaljeval govornik, domovinska stranka složna v tem, da podpira zahtevo vojskega vodstva. Med živahnimi nasprotujočimi klici je govornik obtoževal glavne delničarje velike industrije, da so podpirali to stranko, in je zaključil, da bo sodišče odločilo o njihovi krivdi in nedolžnosti.

Erzberger je dokazoval, da bi bil jasen odgovor nemške vlade olajšal pogajanja, in je nato zaklical proti desnici: »Toda vi ste pobijali vsako idejo o sporazumu in na vas pada del odgovornosti za popolno ponesrečenje vsake mirovne rešitve. Belgiji se je krojila hujša usoda od aneksije. Michaelis je zapeljal državni zbor na napačno pota. Razni predlogi glede Poljske, Litve in Letonske so padli radi opozicije desnice. »Ugotavljam,« je zaključil, »da so se razni napadi proti meni ponesrečili in da vi na desni nosite sami odgovornost za nesrečo naše domovine.«

Zaupnica nemški vladi.

BASEL, 30. Iz Weimarske poročajo, da je narodna skupščina na današnji seji zavrnila z 243 glasovi proti 53 predlog, naj se izrazi sedanjemu vladu nezaupeanje. Narodna skupščina je torej v veliki večini glasovala za zaupanje nemški vladi.

IZ NEMŠKE AVSTRLEJE.

Zakaj je Bauer odstopil.

LAUSANNE, 27. (Zakusnelo.) »Secolo« poročevalce je imel priključeno, da govori v vlaku med vožnjo iz Curne na francosko mejo, z avstrijskim državnim tajnikom Rennerjem, ki je potoval iz Feldkircha v Saint Germain. Na vprašanje, kakšni so bili vzroki, radi katerih je Bauer odstopil, je odgovoril Renner: Bauer je odstopil predvsem radi tega, ker Italija ne odstopa od aneksije nemških južnih Tirolov. Ena glavnih točk Bauerjevega programa je izginila na ta način. Kakor je znano, so se vršila med Bauerjem in nekaterimi italijanskimi osebami pogajanja, tekot katerih je Bauer poizkušal, da bi dovoljil vsem italijanskim zahtevam, toda z italijanske strani so venomer prihajale na pot nove forme težave. Da bi zamajili Italij vojaško sigurnost, je predložil, naj bi se vsa Tirolska nevtalirala in naj bi Italijani imeli pravico da jo vojaški zasedajo vse do Brennerja. Italija je pa zahtevala udeležitev londonskega dogovora.

Toda to ni se vse: Italijanski posredovalci so nam dali razumeti, da bi bil mogoč sporazum o politični in gospodarski vladavini nad južno Tirolsko, toda niti v tej točki ni prišlo do sporazuma, ker so Italijani izjavili, da se ta dogovor ne bi smel vključiti v mirovno pogodbo. Italijani niso naredili ničesar, da bi nas podpirali proti Jugoslovanom na južnem Štajerskem.

Neprekinjena razočaranja Bauerjeve politike z Italijo niso mogla ostati brez posledice. Prva posledica je Bauerjev odstop. V očigled tolikim političnim in gospodarskim vprašanjem, izgubila vprašanje priključitve k Nemčiji na aktualnosti. V Saint Germainu kom predvsem zadrževal ublažitev čimoljalnih klavzul, ki bi, če ostanejo takšne, kakor so sedaj, dovele z matematično gotovostjo do popolnega bankrota v Avstriji; nato kom predložil protipredloge glede južne Tirolske, južne Štajerske in obmejnega ozemlja v Dolni Avstriji. Gledeali bomo, da si to ozezmje ohranimo. Sudetskega ozemlja se moramo, čeravno s težkim srcem, za sedaj odreči.

IZ POLJSKE.

Mirovna pogodba z Nemčijo in poljska zbornica.

VARŠAVA, 29. Zbornična komisija, ki ima nalogo, da proučuje mirovno pogodbo z Nemčijo, je začela svoje delo. Ministrski predsednik Paderewski je pojasnil položaj in vzroke, radi katerih je poljska delegacija v Parizu podpisala mirovno pogodbo. Ugotovil je, da je v zbornici struja, ki je proti odobritvi mirovne pogodbe, in izjavil: »Poljski delegati v Parizu so podpisali mir, ker so bili popolnoma prepričani, da ne morejo ravnati drugače. Zavajajo se popolnoma koristi in škod, ki jih vsebuje mirovna pogodba za nas.« Paderewski je zaključil s pozivom na komisijo, da sprejme mirovno pogodbo in da jo predloži zbornici na odobritev.

Tešinsko vprašanje.

KRAKOV, 29. Poljska delegacija pri čehoslovaški komisiji je predložila, naj se glede tešinskega vprašanja prepusti narodu, da odloči. Zadržanja slejšeje in tešinske meje je čehoslovaška delegacija odklonila in izjavila, da ne smatra plebiscita za primerno sredstvo, da se poravnava celokupno vprašanje; plebiscit bi ne pripadla k miru v tem kraju in k prijateljskim odnošajem med obema narodoma. Delegacija ni predložila nobenega protipredloga in je izjavila, da pričakuje nadaljnih predlogov od poljske delegacije.

mojega vina iz mojega vinograda. Le pijte, treba vam nekoliko moči. Pa pripovedujte mi o tem svojem svetu. Nekaj moj sosed je bil po opravih v Celju, pa mi je pripovedoval marsikaj sladkega o tem mestu. Jaz se držim svojega plota. Jaz — nikamor.

Držeč se teh svojih načel in svoje maeže ni seveda gospodar Vid

sijsa pod predsedstvom načelnika urada za nove dežele. Pri tej komisiji sodelujejo tudi delegati zakladnega ministrstva in ministrstva za sodstvo, trgovino, industrijo in delo. Ko do- loži ta mednarodna komisija temeljne toč- ke, bodo poklicani na posvetovanje tudi za- stopniki odrednega ozemlja in raznih prizide- nih skupin. V skladu z izraženo željo, se želi vlada izogniti delomitim in provizoričnim sklepom in namerava rešiti vprašanje teme- ljito končnovaljavno, kakor je zagotavljal za- kladni minister tudi v parlamentu. (Stefani.) — Torej tiisti, ki so izrekli iz dobro zaprtih kovčgov že zaprašena potrdila o zamenjavi kronskih vrednostnih, naj jih le mirno zopet shranijo, dokler se »Nazonin« poročevalec zo- pet ne oglasi z vestjo, da je valutno vprašanje že rešeno. (Op. ur.)

Rusija v letih 1914.—1918.

Vzroki neuspehov.

Že parkrat je bilo omenjeno, kako neverjet- no se je razširilo volunturno na Ruskem in ko- liko svojih tajnih agentov je imela nemška vlada nameščenih vsepovsod. Navedeno naj- pa tu še par prav posebnih značilnih slu- čajev.

Ko so poslali petrograjski Čehi nekega svojega sorojaka, ki je bil že v starejših letih, preko Švice v Avstrijo, je srečal tepla človeka na neki praški ulici neznan gospod, ki ga je poklical po imenu. Ker je imel češki petrograj- ski odposlanec ponarejen potni list, se na to ime ni odzval, nakar je oni gospod prišel bliže in mu dejal: »Jaz Vas dobro poznam. Bili ste kavarnar na Dunaju in ste celo menil kot te- danjemu dijaku večkrat kreditirali kakke maj- hne zneske. Zaman je torej, da bi mi skušali utajiti svoje ime. Prosim, podite z menoj na policijsko postajo.« Ko sta sedela tamkaj, je dotičnik vzel iz svoje pisalne mize sveženj uradnih spisov in mu pokazal seznam imen vseh Čehov, ki so demonstrirali v Petrogradu na Njevskemu prospektu proti avstrijski državi, in dejal: »Če se odpravite v 24 urah iz Čehke nazaj, odkoder ste prišli, Vas pustim v miru, ker ste mi pomagali v revščini, če pa ne, pojde sps policijski naprejš.« Petrograjski češki odposlanec je seveda odstopoval.

Slučaj izdajstva generala Mesojedovega je bil omenjen že na drugem mestu. Ko je angleška vlada hotela izvesti idejo enotne fronte vseh zaveznikov, je v ta namen hotela poslati v Rusijo svojega najboljšega ge- nerala, Kitchenerja, ki naj bi se bil osebo o- stvari dogovoril s carjem. Odnos generala Kitchenerja so na Angleškem držali tako tajno, da nihče niti oddaleč ni slutil, da Kitchener odide iz Angleške, dočim pa je na drugi strani vedel ves Petrograd, da je prvo nadstropje hotela »Europe« pripravljeno zanj. Kakor je v spominu vsakomur, je bila potem minirana ti- sta angleška vojna ladja, s katero naj bi bil ge- neral Kitchener prišel na Rusko.

Pred romunsko vojno napovedi je že nekaj dni krožila po Petrogradu vest, ki je točno napovedovala dan, kedaj Romunska napove vojno.

Ko se je zbrala v Petrogradu takomenovana jugoslovanska komisija pod predsedstvom bra- ta bivšega ministra Stolipina, se je izročila ena najvažnejših nalog baronu Selkingu, ki je bil stalen sodnik petrograjskega dnevnika »Borznih Novosti« (»Birževij Vedomosti«). Izvoljen je bil ožji odbor petih članov, ki je dobil nalogo, da sestavi spomenico za mi- nistra Sazonovega. Ker je bil ravno baron Selking najboljši štillist, je on sam sestavil celo spomenico. To je bilo pred mesecem majnikom leta 1915. Nekoliko dni po februarški revoluciji leta 1917. pa se je slučajno pokazalo, da je bil ravno ta baron Selking konfident avstrijske vlade. In ko se je hotela izvršiti v njegovem stanovanju hišna preiskava ter se je pripeljala tjakaj ruska policija v kočiji, o baronu Selkingu že ni bilo ne duha ne sluha. Mnogokje se je te- dad tudi pripominjalo, da je služil baron Sel- king svojevčasno v ruski diplomaciji.

Eden glavnih vzrokov ruskih neuspehov je bila neverjetna lahkomiselnost s strani najvi- šjih ruskih krogov, ki se sploh niso brigali za tako važna vprašanja, kakor n. pr. ali je dovolj vojnega materiala na razpolago, ki se niso čisto nič ozirali na alarmirajoče vesti, da pri- mankuje municije itd. Ko je japonska vlada predlagala ruski vladi, da bi izdelovala puške za rusko vojsko, je vojni minister Suhomlinov odklonil to ponudbo. Ko so pripeljali iz Ame- rike prvo municijo za rusko topništvo, se je izkazalo, da je bila vsa ta municija naročena v nepravilnih premerih, tako da ni bila porabna za noben ruski top. Vlaki z municijo so bili diri- girani v Sibirijo, na fronto pa so prihajali prazni vlaki. Ruski vojaki so se borili mnogo- krat s palicami in rokami proti nemškimi stroj- nicam, proti nemskim granatam pa so nešte- tokrat morali uporabljati edino le prazne ste- klenice, ker drugega niso imeli. Na mnogih de- lih fronte je prihajala na tri do pet ruskih voja- kov samo po ena puška, tako da so ti nesre- če morali čakati, da je padel njihov tovariš, ki je imel puško, da so mogli potem drugi stre- ljeti z njegovo puško. Bila je splošna prikazen, da so prihajale na vsako baterijo komaj po ena do tri granate ali pa ravno toliko šrapnelov na dan.

Tako je pač lahko razumeti, da se je morala ruska vojska umekniti nekoliko sto kilome- trov nazaj. Vojni minister Suhomlinov je moral odstopiti ter mu je bil imenovan za naslednika Polivanov, a z druge strani, da bi pomirili častniški zbor, je bil veliki knez Nikolaj Niko- lejčev imenovan za carjevega namestnika na Kavkazu in na čelo vojske je stopil car sam, da bi se tako dokumentiralo na znotraj in na zunan, da so vojne nesreče krivi posamezniki, da pa hoče ruska armada naprej in da zato daje poročstvo dejstvo, da je car sam zvezel svojo osebo s srečo in nesrečo ruske armade.

Zelo nervozna je postajala ruska javnost tedaj zaradi tega, da v tem kritičnem času ni imel nihče ruskih zaveznikov nobenega uspe- ha na zapadnem bojišču, a še huje je bilo, da v tem kritičnem času ni niti ena zavezniška armada nastopala proti Nemcem in Avstrij- cem, tako da so Nemci in Avstrijci mogli vsak

trenutek odzematih nove, sveže, odpočite čete s cele zapadne fronte od Soče do Belgije.

Tu imamo pripomniti, da se je ravno v tem kritičnem času začelo največje gibanje med čehoslovanskimi in jugoslovanskimi vojnimi u- jetniki in so se začeli pobirati podpisi za spo- menico, v kateri so prosili, da smejo na ruski fronti nastopiti v pomoč Rusom in zavezni- kom. Na srbskem poslanstvu v Petrogradu se je do jeseni leta 1915. nakopičilo nad 18.000 prošenj jugoslovanskih vojnih ujetnikov, na- slovljenih na rusko vladu, v kateri so prosili, da jih puste v boj na strani zaveznikov.

Jugoslovanskim krogom je bilo znano, da se car sam živo zanima za to gibanje, in ko se je posrečilo neposredno informirati carja, je ukazal jeseni leta 1915., da se mora ugoditi pro- šnjam jugoslovanskih irredentov in da naj se v ta namen ustanovi jugoslovanski kor s sede- žem v Odesi. Pozneje se je ta zbor iz nezna- nih vzrokov imenoval srbski zbor.

Tukaj se je začelo prvo praktično delo ju- goslovanske armade na Ruskem, in naenkrat ste bili sestavljeni popolni dve diviziji in se je tudi že pripravljala tretja. Prva divizija je bila poslana v Dobružo proti Bolgarski, kjer pa so se zavezniški Romuni izkazali tako slabo, da ste morali jugoslovanska in ruska divizija po prvih uspehih odstopiti korak za korakom. Bolgarjem se je celo posrečilo naposled obkro- žiti divizijo in so napravili celih 18 naskokov nanjo. Naposled pa se je vendarle posrečilo neverjetno hrebrenu napadu jugoslovanskih prostovoljcev, da so razbili železni obroč, toda plačali so to zmago z 90 odstotnimi izgubami. Junastvo jugoslovanske divizije je bilo tako veliko, da je car izdal dnevno povelje vsej ru- ski armadi, v katerem je izrekel slovesno po- hvalo jugoslovanskemu zboru. Ko je koncentri- ral Mackensen nanje svoj bobnajoči ogenj, se jugoslovanski fantje niso umaknili. Ko so vi- deli Rusi, da naši vztrajajo, so vztrajali tudi oni ne glede na velike izgube. Ko pa je koncen- triral Mackensen bobnajoči ogenj na desno krilo, kjer so stali Romuni, so leti začeli bežati po prvih granatah, in dogodilo se je na več krajih fronte, da so se Romuni vdajali jugo- slovanskim vojakom v plen, ker je jugoslovanska divizija nosila čepice, ki so bile podobne bol- garskim in so torej mislili Romuni, da imajo pred seboj Bolgarje. Posebno so se odlikovali med katerimi jih je bilo veliko, ki so dobili za svoje junastvo odlikova- nja kar od treh držav: srbske, romunske in ruske.

Domače vesti.

Glede atentata na avstrijskega cesarja. O kate- rem smo govorili včeraj na pošti vesti v ka- ženskih listih, bi bilo še pripomniti: Nam so ljudje, prihajajoči s fronte, že tedaj pripovedovali o tem atentatu. In sicer resni ljudje, ki smo jim morali verjeti. Ali, molčati smo morali iz lahke umljivosti razlogov. Saj smo bili pod avstrijskim režimom — preganjani, leč, intervencij in dušenja vsake besede. Sedaj šele se more govoriti o tem dogodku, ki kaže resnično razpoloženje našega naroda napram propali monarhiji in nje dinastiji. Eden očividcev pri tem atentatu nam piše: Bili smo v vasi Casarsa. Atentat je bil izvršen v vasi Camino di Codroipo. Cesar je z mesta odredil zaključek jav in je zbežal v strahu. Uvedena je bila takoj stroga preiskava, ki je pa ostala brez- uspešna, ker so bile puške zamazane in niso mogli nič ugotoviti. Pri Codroipo pa se je 2. slovenski gorski polk uprl in ni hotel na fronto. Nastala je prava revolucija in bilo je mnogo razmerij. Tako je ugotovljeno, da so slovenski vojaki dali prvo znamenje za zlom avstrijske fronte, za katastrofo.

Monopol na živo srebro. Iz Rima poročajo »Eri Nuovi«, da so dokončana preučevanja, kako naj se uvede monopol na živo srebro. Glede rudnikov, ki so bili že dostoj v neposredni upravi italijanske države, se ne izprememi nič, za ostale rudnike, zlasti tudi v zaslednem ozemlju se uvede posebno nadzorstvo, ki sicer ne bo ovrlovalo svobode obrata, ki pa bo zagotavljala državi pripadajoče prejemke. Verjetno je, pravi poročilo, da se mo- nopol uvede potem, ko na podlagi odobritve mi- rovne pogodbe z državami bivše avstro-ogrske monarhije preidejo rudniki v zaslednem ozemlju v last italijanske države.

Izterjavanje davka v zaslednem ozemlju ustavi- ljeno. »Eri Nuovi« poročajo iz Rima 29. t. m.: Ja- vljala se, da se v zaslednem ozemlju ustavi izter- javanje davkov za leto 1915., 1916., 1917. in 1918., kolikor jih ni izterjala Avstrija. Za plačilo dav- kov, predpisanih za tekoče leto, se bodo v tem ozemlju dovoljevale razne olajšave.

Skrčenje železniškega prometa. Iz Rima se poroča, da s 1. avgusta t. l. zaradi pomankanja premoga preneha voziti več vlakov. Odpravijo se spalnici in sezonski vozovi. Uvedejo se strogi ukrepi za trgovanje in porabo drv.

Fakture! Pisejo nam: Tukajšnji list »Nazione« se zelo jezi na peke, češ, da pečejo črn kruh, dasti bi morali peči skoraj popolnoma belega, ker da so prešli zadnji teden zadostno množino bele moke. Do tu, ako informacije imenovane lista odgo- varjajo resnici, je pritožba upravičena. »Nazione« vprašuje, kam so peki dali belo moko — in na to vprašanje si odgovarja: Pojdite v Skedenj in pre- iščite tam vse krušarice, ki pečejo tako lep beli kruh. Preglejte pa tudi fakture, da pridejo na dan trgovci, ki prodajajo moko krušaricam! Gospodje uredniki imenovane lista se gotovo zelo malo pečajo z gospodarskimi vprašanji, ko še danes ne vedo, da trgovci vs čas vojne ne izdajajo nikakih faktur za predmete, s katerimi ni dovoljeno trgo- vati. Nočem misliti, da bi šlo tu za oškodovanje krušaric. Saj mečani tako radi kupujejo res naj- okusnejši skedenjski kruh! Glede trgovcev, ki jim prodajajo belo moko, smo pa tudi mi radovedni, da-li so to res — peki? Kdo pa prodaja belo moko glasčičerjem?

Slas upokojencev južno železnice na zaslednem ozemlju Juljske Benečije. Prejeli smo: Nekako meseca septembra 1. 1917. se je dogodil obžalo- vanja vreden slučaj, zasnovan od načelnikstva po- staje v Ljubljani. V najkritičnejšem času največje bede in pomankanja živil in vsega, kar je po- trebno ubogemu delavcu, sta tedanja mogočna načelnik Ludvig in Kraiz (Gitar Kranjec!) brez vsakega ozira na večje število zaveznih slovan- skih delavcev, vrgla na cesto tiste, ki so pošteno služili, vsi česar nimajo sedaj ne službe, ne po- kojnine. Priljubljeno ena tretjina niso že 6 mesecev prešli niti vinarja od strani ravnateljstva južno železnice. To ravnateljstvo se enostavno prav nič ne briga za te uboge trpinke, da bi dobili tisto s- romašno pokojnino, toliko manje, seveda, kako draginsko doklado. Omenjeni zavedeni delavci so služili 40—46 let in sedaj so tu v Trstu in ka- kajo, kdaj jim ravnateljstvo kaj pošlje. Ali, žali- bog: ravnateljstvo je daleč in ima menda druge skrbi. Uboga para, ki je v službi južno železnice potrosila vse svoje telesne moči, naj sedaj, na

stare dni, poginja v bedi in — gladi. To je za- ravnostno brezvestno, mogoče. Prosim nasveta, kaj naj storimo, da pristimo ravnateljstvo južno železnice v vršenje najelementarnejše dolžnosti napram delavcem, ki so se mučili toliko let, da so se — pobude blagajne južno železnice. Ni to samo šepetanje dolžnosti, izvirajoče iz medseboj- nega pogodbenega razmerja med podjetjem in uslužbencom, ni samo kršenje pisanih zakonov, ampak je tudi udarec v obraz čutu človekoljubja. Kaj takega se bi smelo biti možno v 20 stoletju in v deželi, ki hoče biti moderna, civilizirana in pravna. Saj misno menda več v srednjem veku, ko je mogotec delal, kar je hotel, s svojimi uslu- žnjenci, ne meneč se ne za pisani zakon ne za božjo zapoved!

Tržaška kmetijska družba. Vse na svetu nepre- stano poteka in se menja, zdaj počasneje in tiše, potem zopet hitreje. Danes je ta svetovni tok tako hiter, kakor nikdar poprej, in povzroča velik pre- obrat v vsem na svetu. V tem večnem toku in vedni izpremembi pa ostajajo vendar živi sledovi borbe in dela posameznega človeka in vsega člo- včstva, ki jih imenujemo izkušnje. Izkušnja nas uči izpovedati resnico o vzrokih vsakemu pojavu, in nas navaja na pota, po katerih pridemo najgo- toveje do svojih ciljev. Vsa človeška stremiljena gredo danes za tem, da si človek pridobiva čim bolj uspehe s čim manjšim trudom. Tega pa uči izkušnja ali izpoznanje. Pri vsakem opravku mora človek tudi misliti, ako ja hoče dovršiti razum- no in uspešno. Izkušnja nas uči, kako opravimo delo najbolje, z najmanjšim trudom in troškom. Izkušnja nas uči, da je naše delo najbolj uspešno, ako združimo vse svoje moči in delujemo skupno. Izkušnja je produkt duševnega in telesnega dela posameznih ljudi in skupnega človeštva. Svoto vseh izkušenj, ki si jih je pridobilo človeštvo tekom časa v kakšnihkoli smeri delovanja, imenujemo znanje. Nauk, izobrazbo. Nauk in izobrazba sta po- vzročila velike izpremembe na vseh poljih člo- včskega delovanja in tudi v kmetijstvu. Čim bolj je napredovala izobrazba, tem